

DELİKTAŞ'IN KAMBURU

Salim Nizam

■ *Bizim buralarda dağların başı hep dumanlı olur. Sarp kayalar üstünde kurtlar ulur, kartallar uçuşur. Buraların suları kıskançtır, hep Deliktaş'a akar. Ve Kambur Hasan'ın yüzü Deliktaş Mağarası'nın ağzına bakar.*

Gönen dağlarının şahikalarında Romalılardan kalma yıkık bir kale ve kalenin hemen ardında sarp kayalıklar vardır. Bu kayalara insanoğlu ulaşamadığı için yalnız yırtıcı kuşlar konar. Kartallar yuvasını buraya yapar, burada yumurtlar, yavrusunu burada büyütür, avını buraya taşır, burada yaşar, kocar ve ölür. Bir kartal öleceğini anladığında göğün yedi kat maviliklerine yükselir, arzı son kez görmek için olsa gerek önce gökte süzülür sonra da kendini derin bir boşluğa atar. Gözleri kapalıyken ölür bir kartal ve takatsiz bedeni; hiç kimsenin görmediği sarp kayalıklara, sık ormanlara ya da bir gölün mavisine düşer.

İşte, gökte güneş pırıl pırıl parlarken, meşeler göverirken ve kırlangıçlar saçak altlarına yuvasını örerken; insanoğlu dünya işleriyle haşır neşirken, mezarlıkta ölümler mahşeri beklerken, göğün en koyu mavisinde kocamış bir kartal kendini derin bir boşluğa bıraktı. Ölümünü görmesin diye kapatmıştı ferî sönmüş gözlerini. Rüzgârdan döne döne savruluyordu seyrek tüylü gövdesi, uzun boynu, güçsüz ayakları, kör tırnakları. Döne döne Kurt Kalesi'nin üstünden geçip Deliktaş Mağarası önündeki karamuk çalılarının içinde son buluyordu bu hazin yolculuk. Bir kuşun yerde yattığını, bir kartalın kalbinin atmadığını gören börtü böcek, sürüngenler ve istilacı karıncalar bir anda sarıyordu üstünü. Ve kocamış kartalın kül rengi gözleri dünya meyvelerine kapalı, ömrü kem gözlerden ırak, ıssız bir yerde son buluyordu.

İşte, mağaranın tam ağzında ölü kartal çürüyüp bir leşe dönmeye başladığında dağlara zifiri bir gece çökmüştü. Ve kasabada yol kesen,

haneye tecavüz eden, zergeri gasp eden ve Seher Han'da üç gece kalan iki eşkiya gecenin kör karanlığında yollara düşmüştü. İki doru atın üstünde iki eşkiya, bir dağın dik yamacını peşlerinde heybeleri dolu iki eşekle tırmanıyordu. Eşeklerden birinin inadı tutmuştu yine, kesseler de öleceğini bilse de bir adım ileri adım atmıyordu. Eşkiyalardan uzun boylu olanı, boz eşeğinin huyunu bildiğinden atının gemini çekip birazcık mola verdi. Atından hiddetle indi uzun boylu olan adam. Efe Mustafa derlerdi ona, serviydi boyu, iriydi gövdesi, bir aslan pençesi kadar büyüktü elleri. İri gözlü, pala bıyıklı, biraz yanıktı, zemheri ayazında bile mintanının üç düğmesi hep açıktı. Kısa boylu, biraz tıknaz, ayağı total, sırtında bir kamburu ve başında yün şapka olanı, eşeklerin yanına kadar gidip heybeleri doğrultup yükünü kontrol etti. Yelesi tarazlanmış, sağrısı terlemiş yorgun atlar, gemlerinin arasından karanlığın gizlediği, çiylerin ıslattığı otları kemirirken heybelerden biri açıldı. Kâğıt paralar, altın bilezikler, gümüş sikkeler, envaiçeşit mücevherler ortaya saçıldı. Gökte ay tepsi gibi büyürken; bir altın sana, bir altın bana, dedi uzun boylu olanı. Bir destesi sana bir destesi de bana, dedi kısa, tıknaz ve sırtında kambur olanı. Çirkindi kambur ve tıknaz olanı. Tanrı, onu niye böyle çirkin yaratmıştı bilinmez. Kalbi de mi karaydı; altınları, gümüşleri, kâğıt paraları saydı saydı bitmez. Hem de total olan adam, bir deste parayı kendi çuvalına koydu. Sonra, elmas bir kolye, pırlanta bir yüzük, yakut bir kolye çıktı koca keten çuvaldan. Bu defa benim olsun, bir dahakine senin olur, dedi uzun adam. Kısa olanın adı Hasan'dı, hiç itiraz etmezdi. Gözü karaydı ne denilirse ne söylenirse yapardı. Dolunayın şavkından mıdır bilinmez o gece içine bir kuşku düştü. Şeytan kapısına dayandı, yüreğinin tam ortasında bir Mecusi ateşi yandı. Elmas kolye, pırlanta yüzük, yakut kolye henüz pay edilmemişti. Efe Mustafa, bunları elinden alıp hep kendine mi ayırıyordu yoksa ona göstermeden bazısını kayırıyor muydu? Aralarına kör şeytan, aralarına nifak girmişti bir kere. Bundan böyle çaldıklarını nasıl pay edecekler ve Deliktaş Mağarası'nın dehlizlerinde nasıl saklayacaklardı?

O günlerde su içmek için çatal boynuzlu ala bir geyik ve bir güzel inerdi suya. Adı Zilha'ydı kızın, dokuz köyün güzeliydi, civarda yoktu hiç eşi benzeri. Boyu lale, beli ince, dudakları kiraz, sülün gibi bir kızdı. Gözleri gök mavis, saçları buğday sarısıydı; her gün yollara düşerdi öğleyle ikinci arası. İpliklerini yıka-mak için buralara kadar gelip giderdi. Genişti sepeti, renk renkti yumakları, dolak dolaktı yapağıdan eğrilttiği tel tel ipleri. Bu ipleri kimi lal kırmızısına, kimi çivit mavisine, kimi kehribara, kimi buğday yeşiline boyardı. Yeşil cennet, kırmızı saadetti, gök mavi ihtişamdı, sarı kem gözlerden korurdu. Beyaz gökte bir melek kanadı, siyah dünya dertlerinden arınmaktı.

İşte Zilha, iplerini Deliktaş deresine her saldıığında suları başka bir renge boyardı. Büyüsüne kapılıp renginin, kimi bir tilki, kimi bir ayı, kimi bir kurt, kimi bir çakal ve kimi de kör yılanlar mağaraya üşüşürdü. Zaten mağaraların, böyle kuytu yerlerin asırlardır bir iyesi olduğu söylenir. Her hanenin bir yılanı, her mağaranın bir iyesi vardır, derler. Kurtlar griyi sever, tilki sarıya âşık, ayı maviye müptela, çakal ala meftun. Yeşil aktığındaysa cennet kuşları gelir;

Kartallar, elyel karasına döndüğünde sular mağaraya toplanırdı. Kocamış bir ihtiyarın ak saçlarına döndüyse sular, su perileri doluşurdu mağaraya ve apak olduğundaysa gökten dizi dizi melekler inerdi. Deliktaş Mağarası'nın yolunu köylüler, çobanlar, avcılar, yolcular ve ifrit şeytanlar da bilirdi. Melun şeytanlar da çoktu dünyada, daha sular kan rengine dönmeden mağaraya gelirdi.

Mustafa yolunu mu kaybetmişti, aklını mı şaşırmıştı? Daha evvel güpegündüz yollara düştüğü hiç görülmemişti. Dik bayırlara tırmanıp sık ormanlardan, dar patikalardan, eski bir değirmenin yanından geçerek Deliktaş'a kadar gelmişti. Bu aralar ne olduysa olmuştu, suda aksini gördüğünden beri iplikçi kızı, yemeden içmeden kesilmiş, garip bir hâller olmuştu ona. "Mustafa'ya n'olmuş?" diye sorardı onu tanıyanlar. Gövdesi kuvvetli, kanı deli Mustafa geceyi gündüze mi karıştırmıştı artık. Bir yerlerden her aldığını, kimselere görünmeden her çaldığını, gündüz gözüyle mağaraya getirir olmuştu kaç zaman. Yoksa iplikçi güzeli Deliktaş'ın deresinde bir kere daha görebilmek için miydi bütün telaşı? Farkında değil miydi artık buralarda onu bir gören olduğunun ve dikenli çalıların ardında bir hasmı olacağının. Aşka tutulmuştu, büyülenmişti bir kere Zilha'nın kaşına gözüne. Artık ne bir eksik ne bir fazla oluşu umurunda bile değildi Mustafa'nın, heybeler dolusu ganimetlerin.

Zilha da mı kara sevdaya tutulmuştu? Zilha'yı da mı aşk acısı sarmıştı? Elden ayaktan kesilmiş, bir tek Mustafa'yı düşünür olmuştu. Her gelip geçene onu sorar, adını her an diline dolar olmuştu. Zilha'ya ne olmuştu böyle? Uyku tutmaz, çok sevdiği tarhanayı bile aramaz olmuştu. Eş dost söylemese, ona Efe Mustafa'dan başka bakan gözler olduğunu, ona vurgun bir adamın, bir eşkıyanın daha olduğunu nereden bilsindi Zilha? Servi boylu, kömür gözlü, pala bıyıklı, kolları güçlü Efe Mustafa'sı dururken aklını mı şaşırmıştı ki bir kambura varacaktı. Her gün dereye iplerini yıkarken, iki adamın gözü üstüneyken utanır olmuştu kendinden. Kalbini vermişken Efe Mustafa'sına, başka birini sever miydi hiç? Kambur Hasan'ın sepetine koyduğu iki bileziğe tav mı olacaktı? Lamı cimi yoktu bunun Mustafa'ya varacaktı. Efe Mustafa'sının cancağızı, dünyalığı, ahretliği olacaktı.

Deliktaş'ın deresi Zilha'nın gök mavisi gözleri gibi bir gün gök mavisi akardı, bir gün bir melek kanadı gibi apak. Her seferinde, mağaraya her yük getirişinde kendinden geçiyor, deliye dönüyordu Mustafa. Sular kehribara döndüğünde, Zilha onu yanına çağırıyordu, zümrüt yeşili aktığında bakir cennetine. Ve her gün başka renge boyadığı sular davetkardı, dağın vahşi hayvanları kadar, ona sevdalıları da çağırıyordu.

Habil'in kıskançlığı içine düşmüştü bir kere Kambur Hasan'ın. Gece gündüz Zilha'nın peşindeydi artık. Gel zaman git zaman bir boşluk kovalayıp Deliktaş'ın ağzında aşkını itiraf etti Zilha'ya. Duyduğu bu karık ses yankı bulup mağarada, şaşkına döndürdü Zilha'yı. Sevmediği bir adama nasıl tamam, nasıl adamım derdi. Hırslandı Zilha, iplerini aldı saldığı sulardan ve tel tel sepetine doldurdu. İşte o an ihanetle Hasan, hançerini Zilha'nın kalbinin tam ortasına

vurdu. İpler arapsaçına, sular lal kırmızısına döndü o sırada. Deliktaş'ın çoşkun suları kan kırmızı aktı zaman zaman. Daha fazla ayakta duramadı Zilha, gök mavisi gözleri büyüdü, nazlı gövdesi yarpuzların, dağ nanelerinin yosunlu taşların arasına düştü. Sarı saçları çözülüp aktı, uzayıp gitti sularla.

Mustafa, Deliktaş'ın suları kor ateşe döndüğünde bir tuhafılık, bir gariplik olduğunu anladı. Kırmızıya tutkun sinsi çakallar kadar; akbabalar, kartallar, şahinler, baykuşlar da Deliktaş'ın ağzına gelmişti. Zilha'yı kanlar içinde görünce deliye döndü Mustafa. Zilha'nın acısı kaplamıştı her zerresini. Zilha'nın katili kadar, mağaradaki altınlarını, mücevherleri, paraları çalan umurunda değildi artık. O ganimetlerin yerine Zilha'nın katilinin peşine düştü. İz sürmekte ustaydı Mustafa. Kin, nefret, haset ve kıskançlık yüklü adımların izini sürdü ve çoğa varmadan onu Kurt Kalesi'nin dibinde yakalayıp tek kurşunla vurdu.

Cana kıymıştı. O günden sonra eşkıyalığı bıraktı Mustafa. Her çaldığını, her aldığını geri verdi. Eğer sahibini bulamamışsa ya da ölmüşse; öksüz ve yetimlerle, dul karılarla, kocamış ihtiyarlarla paylaştı. Efe Mustafa'nın eli kanlıydı artık, o bir eşkiya, o bir hırsız, o bir katildi. Ve Efe Mustafa, böyle kara alınyazısıyla gezemezdi artık yeryüzünde. Onun için böyle bir dünya bir cehennemdi. Dayanamadı Mustafa'nın yüreği, daha yirmi beşine varmadan adaletle teslim oldu.

Bu hikâye yaşanalı çok zaman oldu. Dağlar çok göverdi, çok yaprak döktü. Mustafa mapustan çıktıktan sonra fazla yaşamadı, henüz otuz ikisine varmadan veremden öldü. Onun Gönen mapushanesinde çok yattığı, boncuktan çok yırtıcı kuşlar yaptığı söylenir. Mapushane önünden geçenler, Mustafa'nın yaptığı kuşlardan alırlar ve onlara baktıkça onun derdiyle yanarlar. Boncuktan da olsa yırtıcı kuşların pençeleri her geçene Zilha'yı anımsatır ve onun güzelliğinden midir bilinmez Kambur Hasan'a lanet okutur.

İşte, bu dağlarda yaşayanlar buradan her geçene Deliktaş kayalarının bir eşkıyaya benzediğini söyler. Haksız da sayılmaz; saçı ağarmış, dişi dökülmüş, yaşını almış bilgeler. Hiç kimse söylemese de ta uzaktan bakanlar bile Deliktaş kayalıklarını mendebur bir adama benzetir. İşte bu mendeburun, bu eşkıyanın, bu katilin adı Hasan'dır. Habil kadar kıskanç adamdır Hasan. Yıllar yılı Kurt Kalesi'nin dibinde yatar. Ve senelerdir kalenin sarp kayalıklarından, Zilha'yı görebilmek için Deliktaş Mağarası'nın ağzına bakar.